

Observatoriu ese de doue ori in
septembra, miercurea si sambata.
Pretiul
pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl.,
pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusa la casa
cu 1 fl., mai multu pe anu; — trimis
cu posta in lainstru monachie
pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
— In strainatate pe 1 anu 10 fl.
sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau
11 franci; — numeri singurati se
dau cate cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Nr. 67.

Sibiu, 19/31 Augustu 1878.

Anulu I.

Scrisori politice dela Ludovicu Kossuth.

I. Gubernatorulu de odinióra alu Ungariei este cunoscutu betraniloru nostrii că ureditoriu teribilei revolutiuni din anii 1848/9 că celu mai inversiunatu inamicu alu dinastie Habsburg-Lotharingia si totu-odata că omu, la a carui indemnus'au versatu torrenti de sange romanescu. Dupa sanctionarea dualismului din 1867 monarchulu nostru a datu amnestia generale pentru toti emigrantii politici, cu singur'a conditiune, că se depuna jurnalmentulu prescrisul pentru toti cetatienii statului. L. Kossuth a respinsu amnestia si a remasul ecsilatu de buna voia in Itali'a la Colegno (al Baraccone) aproape de Turinu. Elu inse urmareste si de acolo cu atentiu incordata decursulu evenimentelor din patri'a sa. Omu acum de 76 ani, dura conservatu bine, se mai bucura de tota vigórea spiritului seu. In momente critice Kossuth scrie la ómeni din partid'a sa căte o epistola lunga, in care supune la critica aspra nu numai actiunea ministerului, ci si a dietei. Inamicu declaratu alu dualismului, batocmai si alu uniunei personale, face partidei acesteia concessiuni, dara sapa mereu sub dualismu. In dilele trecute Kossuth intrebaturu de faimosulu Ignatiu Helfy, nu cum-va ar fi mai bine că partid'a uniunei personale intre impregiurarile actuali europene si austro-unguresti se adópte politic'a abstinentiei, se nu aléga deputati la dieta, se lase pe dualistii din ambele partide că se-si faca de capu.

Kossuth respunde lui Helfy in 26 si 28 Iuliu. Parandunise noue, că acelui omu cumplitul este informatu mai bine de cătu ori-care altulu despre planurile secrete europene si austro-unguresti, si crediendu ca catastrofele pe care le prevede Kossuth, potu se aiba influentia decisiva chiaru si asupra nostra, — din lungile sale deductiuni vomu scote pre cătu ne permitu impregiurarile, macaru numai ideile principale.

Amu premissu mai susu, că Kossuth este inamicu declaratu alu dualismului. Elu adeca e convinsu, că Ungari'a si provinciele asia numitei coróne unguresti, in locu se ajunga la ceva prin dualismu, va ceda in sierbitute noua. Din acésta causa Kossuth combatte politic'a comitelui Andrassy că si pe alui Col. Tisza cu termini asia de aspri si ne-crutatori, in cătu noi ne miramu cum acele epistole ale sale se vedu publicate si in foile ministeriale magiare. Kossuth demustra, că noulu dualismu este multu mai reu pentru Ungari'a de cătu pentru turci pacea dela San-Stefano. Elu afila, că caracterulu politicu dispare din Ungari'a si coruptiunea morale ce amenintia cu ruina totale nu-si mai are alta parechia de cătu numai in antic'a Rom'a, pre candu se radicá si femeilor altarie, era la căte unu calu imperatescu se dă titlu de consulu. Adeverata prostitutiune politica (Valoságos politikai prostitutio) domina in Ungari'a. Dualismul este unu desastru, capitulatiune rusinosa. Candu a fostu vorba de banca si de cele 80 de milioné, C. Tisza dupa ce — isi calcă program'a propria, avu fruntea se se escudie cu regele „care ar fi ingrijuat pentru unitatea monarchie, dinaintea careia ar trebui se dispara ori-care alte respecte“. Dara la 1888 va vedé de siguru cine va trai, catastrof'a teribile care va urmá din acésta politica de „Muss sein“ venita chiaru si asupra dinastiei. Tisza se inchina austriaciloru, era Andrassy se inchina lui Bismark. Tisza de 3 ani incóce administra tier'a in modulu celu mai nerusinatu (a leg arczátlanabb modban); elu a calcatu tóte promisiunile solemne, a facutu pe natiune se capituloledie, a falsificatu sistem'a representativa, a facutu că deputatii se nu-si mai tieni promisiunile date cătra alegatori fóra că acesti-a se le pótua luá mandatulu. Acésta sistem'a este mai rea decat absolutismul declaratu, si ea este o crima teribile (rettenetes bün) care merita ecsiliu (ostracismus). Dupa Kossuth a mai tienea pe Tisza la guberniu semnifica a decretá politicei de prostitutiune premiu si a marturisi că dela natiunea magiara a disparutu nu numai sentimentulu constitutionale, ci si moralitatea. Se ne ferésca D-dieu, dara aci

s'ar putea aplicá cuvintele regelui Iugurtha disse despre Rom'a in epocha coruptiunei: Éta o cetate de vendiare numai se-si afle cumparatori.*)

In acésta stare a lucrurilor, in facia cu pericolele de care este amenintata monarchia si in specie Ungari'a, Kossuth invétia pe contrarii dualismului, că se mérga la urna, se-si puna candidati pre totu loculu, ori au majoritate ori nu pentru că dora pe calea acésta aru adauge multu pucinu că se incete prostiutiunea politica.

(Va urma).

Istori'a se repeste. Ce-a fostu la 1865 este si astadi.

La amintirea metropolitului Alesandru.

(Feder. Nr. 44 anu 1868.)

Pre candu esistá inca una imperatia austriaca si aceea cu multa „dibacia“ se indrepta de ministrul fóra portofoliu Mauritiu comitele Eszterházy spre desfacere, fericitulu metropolitul Alesandru in capu de iérna mersese la Vien'a spre a lucra acolo in caus'a nostra nationala, cu desclinire spre a impetra unu congressu.

Epoca sistarei si conchiamarea dietei Clusiane venise că unu fulgeru preste capetele romanilor. Éca constelatiunile sub cari metropolitul Alesandru la rogarea multora, se dusesé la Vien'a.

Dupa intorcere, betranulu metropolitul spuse pre lungu si pre largu patianiele sale din Vien'a in audiulu mai multora.

Intru memori'a densului, carea ne este pretiosa la toti, concede, dle red., unu micu spatiu notitiilor, ce mi-amu facutu atunci de convorbirea densului cu Eszterházy. Ea este interesante nu numai in cătu probéza ànímosif'a, cu care metropolitul Alesandru apéra caus'a nostra nationala facia cu ori-ce strainu si in ori-ce tempuri, ci si spre caracterisarea moralei politice-diplomatice a ómenilor pre a caror manu vine sórtea popóraloru.

Metropolitul isi-a inceputu istorisirea de la visit'a facuta la Belcredi, carele i-a disu se cereste pre Eszterházy intre 2—3 si se se intieléga cu elu, că Mailatu nu este in Vien'a.

Amu mersu in data dupa 2 óre. Nu l'amu aflatu acasa! In alta di a trimis de m'a incoscintiatu, că intre 2—3 me va primi. Si m'a si primitu.

Amu inceputu cu densulu ungureste. Era elu mi-a disu: Se me ierti Esceletia, eu voi vorbi nemtiste, că in limb'a ungurésca nu am deprindere. Me miru, cum Esc. Ta că episcopu gr. cath. in-drásnisti a chiama la solidaritate pre unu episcopu orientalu. In ce pericolu poti bagà confessiunea prin una lucrare, ca si acésta! Ce va se dica acésta?

— Unu lucru prea neinsemnatu Esceletia. La Esc. V. sunt 4 confessiuni, si candu vinu inainte ale confessiunii, fiecare tiene cu dogmele sale. Dara candu sunt sub intrebare lucruri natiunale, atunci toti sunteti un'a. Asia si noi, in cele confessionale tie-nemu de ale nostre, aceste nu le vomu cinsti lui S.... si intru aceste nu suntemu un'a, ci dorere! prea diversi. Era intru cele nationale nemica nu dorescu mai multu, ca solidaritatea cu densulu.

— Esceletia ai facutu unu mare „lázítás“**) cu provocarea aceea, continua ministrul cu asprime. Era eu i-am respunsu:

— Eu-ti multiamescu, ca te declari asupra portarei mele asia cu ànima deschisa. Si eu asia vorbescu. La diplomacia nu me precep. Dara lázítás-ulu acela, de care vorbesti, intaritatinea, in care se afla poporul romanu, nice-de cum nu vine dela mine, ci purcede in modu forte naturalu din decretulu convocatoriu la diet'a clusiana, unde toté drepturile, ce natiunea romana a castigatu la anii 1863—1864 sunt ignorante. Poti socoti, că natiunea nostra, ce capetase drepturi sanctionate de monarchulu, cătu s'a consternat uvediendu-se redusa éra la starea umilita de „clas'a de poporu“. Ca legea dela 1791, ce se ia de baza, cunóscse numai

*) Eu urbem venalem, dummodo emptorem inveniat.

**) Turburare.

Red. Obs.

Orice inserate,
se plasesc pe serie séu linia, cu
littere meraute garmondu, la prima
publicare căte 7 cr., la adou'a si a
trei căte 6 cr. v. a. si preste aceea
30 cr. de timbru la tesaurului publicu.
Prenumeratiuile se potu face in
modulu celu mai usioru prin assem-
natiniile postei statului, adresate de
a dreptulu la Redactiunea Diariului
Observatoriu in Sibiu.

3 natiuni. Prin urmare natiunea romana este stérsa din sinulu natiunilor indrepatatate in Ardeau, de si ea are lege noua sanctionata de monarchulu. Romanul ca romanu nu are nece unu dreptu. Din decretulu acesta proveni lázítás-ulu celu mare alu romanilor, éra epistol'a mea cáttra S. e numai effuscul starei, in care se afla natiunea mea. Ba inca scrisorea mea e spre linstirea ànimilor: că poporul se mai usioréza vediendu, ca fruntasii sei pasiescu ca mediulocitori pentru cointelelegerea si aperarea drepturilor amenintiate.

De aci incolo s'a tiesutu discursu lungu pentru concederea conferintelor nationali, cu care idea ministrului de locu nu voia se se impace dicindu, că prin conferintie s'ar cresce intaritarea ànimilor, intre romani. — Concederea conferintelor ar fi lucru forte nepoliticu. Acolo va fi diet'a, veti mergea acolo si ve veti areta dorintele. Asia este voia M. Sale. Vetii incepe dela uniu.

— Natiunea romana nu a primitu nece una data legea aceea. Ea-si are legile sale sanctionate de maiestate, si tiene de acelea.*)

Din Bucovin'a.

Uimitoriu este entusiasmulu, cu care se inbraci si se inaugurează „Societatea pentru literatur'a si cultur'a romana in Bucovin'a.“ Ea se crede ca unu stelpu poternicu alu romanismului, ca unu faru luminatoru in intunecimea consciintei nationale.

Dara in curendu ce priveliste ti se presinta inaintea ochilor? Spiretele incepua se reîci, a da inapoi si incetu pe incetu societatea ajunge in anii din urma mai ca la marginea disolvarii.

Comitetul prevede pericolulu, isi intr'arma poterile, se foloseste de tóte mijlocele spre a repara reulu. Si lucrulu ii succede.

In usiurarea preliminarului se propune o idee — cumpararea unei realitati pentru societate cu ajutoriul colectei. Pótease va insa realisa acésta colecta? Speram ca da! pentru ca:

„Si ómenii si sórtea
De-aru fi se te lovésca,

Mandri'a demnitatea

Se nu te parasésca,“

asia canta poetulu in simtiemntulu seu romanescu. Cumperi-va deci mai multu sórtea, s'a mandri'a si demnitatea nostra? Se n'avemu taria a ne feri de umilire si rusine? Se n'avemu curagiul a ne implini o sfanta datorie?

Legile clemente si umane ale statului nostru permitu desvoltarea fiecarei natiuni pe terenulu socialu si literaru. Si noi bucovinenii se nu consideram acésta? Nu aratam noi astfelii dispretilu nostru ca cetatieni si patrioti buni fatia cu datorile nostre catra statu? Fara indoiala! pentru ca si moral'a crestina pretinde, ca omulu nu numai se nu calce legile opritore, ci se impleinésc si pe cele sfatuitore. Nu ne face deci vinovati, dara aratam dispretiu, nu pacatuim daru ne compromitemu pe noi insine.

Si pentru ca se nu ne compromitemu, ca se nu traimes in rusine si umilire, se ne aducem numai aminte ca de-si suntemu massa prevalenta in tiéra, avemu numai unu unicu institutu curatul nationalu „Societatea pentru literatur'a si cultur'a romana in Bucovin'a,“ care cauta se o sprijinim cu tóta caldur'a.

Speram deci, ca infocarea ce-a isbucnitu la infinitarea ei, din nou si poternicu se va aprinde in ànimele bucovinenilor cu realizarea colectei, ce

*) Seén'a dintre c. M. Eszterházy si metropolitulu Alesandru a fostu, dupa cum suntemu noi informati, multu mai turburósa, decat s'a descrisu aceea in „Federatiunea“ din a. 1868. Mai antaiu c. Eszterházy l'a infruntat in termini necalificabili, căci face causa comună cu metropolitulu Andreiu, dupa ce cu căteva septemani infruntase pe acesta, căci face causa comună cu cela; éra apoi numí pe romani tradatori de patria, căci participasera la senatulu imperial din Vien'a alaturea cu sasii si cu cátiva magiari. In acelu minutu apoi mitr. Alesandru o intóse ministrul Eszterházy cu cuvintele: „Ba tradatori sunt acei ministrii, carii au sedusu pe monarchu.“

Red.

are se se faca in favórea cumpararii unor localitati potrivite pentru densa.

Cine vrea, pote!

Vrendu nobilimea nostra, vrendu preotimea nostra, vrendu intelegrint'a nostra, vrendu poporul nostru din tóte partile, colect'a, cumparatura de care ne este vorba va deveni o jucarie si fapta inplinita.

Transilvania.

Brasovu, 25/13 Aug. (Contra passivistilor). Micul tiranu „Kelet“ dela Clusiu abia acum, dupa ce trecuta alegerile, ii convine a se „inhatia“ érasi de romani. In primul seu din Nr. 190 intréba, că ce vréu passivistii, reproduce in eserpte raportulu comisjonei maioritatiei alu carui coprinsu ilu declara de calumii neaudite, de vatamare a legilor, de nebunii politice, prin care ar fi atacata (?) integritatea statului si s'aru vatama (?) simtiamentele cetatienilor statului, in fine elu amerintia că toti tiranii căti simtu că n'au dreptu.

Vetamari de legi? In orice tiéra civilisata si libera cetatienii se supunu la legi, au inse dreptulu a securatu de a le si critica, de bune, de rele, de salutarie, de perniciose; au dreptulu a cere modificarea, reform'a chiaru delaturarea acelor legi, despre care credu ei, că sunt vatamatòrie si stricaciòse. Critice de acestea se facu si publica chiaru si in Ungari'a propria; mai pe fiacare dí press'a magiara scarmana căte una din legile esistente si nici-unu ministru nu va cutedia se'i puna freu; din contra, ori-ce ministru cu mintea intréga astépta acestu ajutoriu dela pressa. Numai mici tirani dela Clusiu sunt asia de impertinenti, ca se voiésca a tinea gurile cetatienilor statului astupate chiaru si la conferentiele electorale, déca aceleasunt romanesti. Asia! natiunea romanésca se contribue la statu cu avere si cu sange, dara nici unu romanu se nu cutedie a'si casca gur'a spre a face cunoscute dorerile si suferintiele sale. Si apoi acei omuleti mai cutédia a mintí in faci'a Europei civilisate, că ei sunt amici si aparatori ai libertatiei ei carii, că tiranul din Siracus'a, nu sufere nici simple observatiuni la legi recunoscute de cătra cei mai renumiti legisti de unilaterale si nedrepte. Ei se provoca necontentu la legi; dara la dreptu si dreptate sunt multu mai poltroni decât se aiba curagiul a se provoca. Ei bine, tirani mituitei, némtiul dice: Bange machen gilt nicht; éra romanulu: de fric'a ta nu vomu tacea. Kossuth alu vostru si cei 72 deputati Kossuthiani combatu chiaru legile fundamentali din tóte poterile loru, cum se vede si din epistolele sale dela 26 et 28 Iuliu publicate tocma si de voi. Si ce diceti voi piticiloru la acelea atacuri? Inghititi la noduri că bombele din Bosni'a; numai pe romani ati voi se considerati că pe niste surdo-muti. Dara ce Kossuth si Kossuthiani? Press'a partidei Deakiste cu „P-Naplo“ celu aristocraticu in frunte, bate pe fia-care di nu numai in ministrii că in snopii de secara, éra pe Col. Tisza nu ilu scôte din tiranu,* dala ataca si nou'a lege dualistica, că si cum s'ar afia numai in proiectu, éra nu adoptata de maioritatile camerelor si sanctionata de monarchu. Asia, voue se ve fia permisu totu, pe pamantu si in iadu, altora nimicu, anume romaniloru se le fia permisu a plati pàna se spetescu, aisi pune sangele filioru nostrii la dispositiunea vóstra si-a tacea.

Dela Blasius. (Fundatiunea mitropolitului Alesandru St. Siulutiu). Ordinariatulu mitropolitanu in contielegere cu capitolulu convocase pe 2/14 Iuliu senatulu instituitu de cătra prea fericitulu mitropolit Alesandru cu scopu de a'i executu ultim'a sa vointia depusa in Literale sale fundatiionali din 23 Aprile 1861. Membrii directiunei se adunaseră mai de inainte spre a cerceta compurile si a prepara proiectele necesarie prevediute in program'a compusa din 9 §§-i publicata in 9 Iuliu a. c. Dintre mirenii esterni participara la lucrarile acelui senat uro 14 insi. Lucrarile senatului compusu din capitulari si mirenii se afia coprinse pe largu in procesele verbali luate si verificate dupa fia-care siedintia. Esent'a loru este: că dupace fondurile Siulutiane au crescutu pàna la sum'a de v. a. fl. 269,555 si cr. 15%, plus mosi'a dela Springu, venitulu dela sum'a de 200,000 trebue se se impartia in pensiuni si burse conformu vointiei fundatorului, éra cealalta suma se aiba a cresce érasi pàna la 250,000 fl., dupa care totu in sensulu literelor fundamentali, érasi se voru separa 200,000 fl. spre acelasiu scopu si 50 mi erasi voru avea se crésca pàna la alte 250,000 fl.

*) P-Naplo Nrii 200, 201, 202, 203.

si asia in indefinitu. Pensuni sunt a se da la 16 preotese veduve dupa diverse ranguri dela căte 100—150—200—300 pàna la 400 fl. Burse séu stipendie se voru da la 3 studenti de drepturi ori medicina afara din patria căte 400 fl. La 2 studenti de metalurgia, technica, pedagogia, séu sciintie reali, afara din patria, căte 300 fl. La 6 studenti de drepturi in patria căte 200 fl. La ciaci din gimnasiulu superiore căte 100 fl. La alti 6 scolari din gimnasiulu infer. căte 60 fl.

Acestea pensiuni si burse devinu curente din anulu acesta; dara nu se impartu estimpu dintr-o data tóte, ci successe in 3 ani, că se nu se inchida calea si la alte persoane lipsite, pe mai multi ani inainte. Asia se intielegu publicatiunile respective. Cei ce voiescu a fi informati bine despre conditiunile acestoru fundatiuni, se isi castige literele fundamentali tiparite la Blasius 1870 (pretiulu? 30 cr?) Din acele se vede, că fundatorulu a facutu si salarye pentru 2 profesori si unulu de 300 fl. pentru una invietatòria la scola de fetitie din Blasius, a inaintiatu si unele dotatiuni anuale, anume pentru bibliotec'a seminarului căte 60 fl., de premia la gimnasiu căte 60 fl., la trei biserici, din Bistra (unde fusese protopopu), din Simleu (unde functionase ca protopopu si vicariu) si Abrudu căte 50 fl. pe fiacare anu.

Voint'a fundatorului mai este, că dupa ce capitalulu va ajunge celu pucinu la 1 milionu, atunci administratorii fondurilor se fia obligati a inaintia si una a academia romanésca in Blasius, séu aerea dupa cum se va afia cu cale, mai intieptieste.

Dela Mitropolitulu Al. St. Siulutiu au remas si 9 opuri mspte, a le caroru titluri se vedu trecute in testamentulu seu din 1866. Din acele 5 sunt teologice si mai alesu canonice; anume in opulu Nr. 1 se demuestra, că la nici-o auctoritate eclesiastica, fia ea ori-cătu de eminente, nu'i este permisul a vatama, schimba ori sterge din vechile datine, usu, institutiuni si disciplina eclesiastica, fòra scirea si invoreea intregiei biserici. Auditi voi aceia, cari cutediati a rade barbile popilor ruteni, si voi aceia, carii comiteti sacrilegiulu de a introduce limba straina in bisericele nationali si voi toti, carii ati inceputu a schimba chiaru si form'a altarielor, — 4 opuri si nationali, din care 3 romanesci: Istoria Horei, si a poporului romanescu din muntii apuseni. — O pu poeticu, versuri de jale. — O seriosa cautare in trebuchetu si viitorulu natiunei romanesti. — Unulu ungurescu: Birálatnah ellenbirálata az oláh nemzet származásáról (Anticritica despre originea natiunei romanesti).

Revista politica.

Asupra cestiunei, déca acumă dupa ce ocupatiunea pacifica s'au prefacutu in resbelu sistematic si regulatu, mai este de lipsa a se incheia o conviune cu Turci'a séu nu, domnescu diferintie de opinioni esentiale in regiunile mai inalte din Vien'a. Comitele Andrássy este de parere, ca chiaru si numai pro forma si pentru ochii lunei trebuie a se incheia, déca nu o conveniente, dara celu pucinu unu tractatu de ocupare cu Turci'a, de órece chiaru tractatulu dela Berolinu stipuléa o intielegere ulteriora asupra ocupatiunei intre Austri'a si Turci'a. De alta parte inse, partid'a militara séu a generalilor cu archiducele Albrecht in frunte sustiene, ca in urma atitudinei perfide si ecuivoca a gubernului turcescu si in urma luptelofu avute, o conviune séu unu tractatu au devenitu unu ce ilusoriu si inopportunu. Acea partida, care in urma victoriei dela Serajevo isi pôrta capulu forte susu si isi simte influenti'a sa crescendu, pledesa pentru aneksarea si organisarea militara a Bosniei si a Hertegovinei cu dreptulu de cucerire pe care 'si lau castigatu imperatulu Austro-Ungariei in urma sangelui versatu pàna acumă. Lupt'a intre aceste doua pareri se dice a fi forte inversiunata si nu fara cuventu se afirma, ca in fine partid'a militara va invinge resistint'a comitelui de Andrássy, despre care se vorbeste, ca isi ar fi si datu demissiunea. De si acesta se desmine din partea foiloru oficiose, care isi primescu inspiratiunile din cabinetulu comitelui de Andrássy, totusi tonulu in care o facu nu este destulu de categoricu pentru ca se fia in stare se risipescu ori ce temeri in privint'a acesta. Din contra am vedutu diare din cele mai fidele ale comitelui Andrássy, precum sunt „Pester Lloyd“ si „Fremden Blatt“ din Vien'a publicandu articoli totu atatu de vehementi si atacatori ai persoanei si ai politicei comitelui Andrássy ca si cele opositionale.

Presintu óre sioreci, ca vasulu se cufunda? Ca urmatoru presintivu alu comitelui de Andrássy se numeste comitele Alfred Potocky, fostu ministru in cabinetulu Hohenwart-Jiricek si actualu gubernatoru

alu Galitiei. Acésta denumire ar insema caderea dualismului, alu carui contrariu declaratu si din principiu este comitele Potocky. Acésta atatu nemtii centralisti precum si ungurii o sciu prea bine, din care causa ei si combatu din respoteri aceea candidatura, care pentru ei numai sympathetic nu poate se fia. Ei presintu, ca acumă le va veni rendulu se vorbescu si acelora factorii pe care ei iau credintu muti si paralisati pentru totudéuna, adeca a nationalitatilor desmostenite si trantite la parete in anulu dualismului 1867. La acésta se reduce si prin acésta isi afla explicare si nefundate insinuari si acusari ce se arunca din partea foiloru unguresti la adres'a partidei militare, afirmându ca exista o conspiratiune formală intre „generalii slavi“ ai armatei de ocupare, in contra generalului ungurescu Szapári pe care lau transis intr'o cursa, ilu lasa fara ajutoru si in voi'a ceriului si a sörtei, pentru ca asia se ilu comprimita inaintea monarchului si prin elu si elementulu ungurescu.

Se intielege ca tóte aceste insinuari nu sunt decat productulu fantasiei loru aprinse si a nedumeririlor de care sunt cuprinsi. Déca au compromisu cineva caus'a ungurésca, apoi aceea o au facutu singuru si numai domni unguri in totu decursulu resbelului rusu-turcu, prin meetingurile turcofile, prin dejucata invasiune a seculor in România, prin spargerea de ferestri la ministrul Tisza si acumă in urma prin renitenti'a, pe care o au manifestat doua din cele mai principale comitate ale Ungariei in contra recvisiunilor, in urma careia renitentulu vice-comite Eöldváry au si fostu destituitu si datu in cercetare disciplinara. Acestea sunt probe, care ilustrésa in lumina bengalica multu laudatulu patriotismu alu ungurilor inaintea Europei intregi, ale acelui patriotismu cavalerescu, care odinioara culmina in aprocrifa si contestata esclamare de: se murim pentru regele nostru Maria Teresia. Déca vómu compara atitudinea si purtarea multu defaimatiloru slavi si romani cu aceea a ungurilor, apoi resultatulu nu va fi nicidcumu in favorul acelora. In tempuri grele se cunoscu si se probesa amicii precum si patriotii adeverati.

In marele consiliu de resbelu care s'au tienutu in 22 Aug. la Vien'a subtu presidint'a ministrului de resbelu comitele Bylandt intre altele s'au decisu, ca trupelor mobilizate de aci inainte se li se platescu si sold'a de campanie, capitanii se isi cumpere calu de calaritu si déca calulu va ceda in lupta, se li se dea altulu pe spesele statului si in fine, ca anulu acesta oficiariloru, cari au luatu parte la campanie se li se socotesca la pensionarea loru in locu de doui, in poterea nouei legi de pensionare. Prin dispositiunile acestea se recunosc in fine in modu oficiosu ca Austro-Ungaria se afla in stare de resbelu. Interesanta si forte caracteristica este si dispositiunea luata ca trupele de hongrivi mobilizate se pôrte pe capu in locu de chipiul rosiu ungurescu, celu vinatu alu armatei de linie, subtu cuventu ca se nu ofere inamicului unu obiectu de tienta prea batatoriu la ochii. Din acelasi motive maîne poimaine li se voru schimba si pantalonii cei rossi cu cei vineti, cu atatu mai multu, ca precum dicu amicii generalului Szapáry, unulu din momentele nu neinsemnate ale nereusitei insarcinarei sale primite, au fostu in piedecarile de care au suferit trupele de subtu comand'a sa, din cau'a pantalonilor celor strimiunguresti?! Asia vedi! se chieltescu dieci de milioane cu adjustarea unei armate si apoi candu este tramisa in campanie, se arata, ca aceea adjustare este nepractica si pericolosa, pentru ca inamicul te vede dela distantia mare, din cau'a coloriloru deschise si batatore la ochii. Din noua echipare a hongrivilor resulta si aceea, ca ei se astépta a fi tramisi preste fruntarie, de si legea loru organica dice, ca aceste trupe se voru intrebuinta numai spre sigurant'a si aperarea interna a tierei. Acésta trupa virgină sta gata deci se primésca botezul de sange.

De pe campulu de resbelu n'au mai sositu nici-o scire importanta. Luptele viitoré probabilu ca voru avea locu la Novi-Bazar unde s'au retrasi si cele 13.000 insurgenti care au scapatu din Serajevo.

Din Serbi'a se semnalása o criza ministeriala, care in impregiurările actuale pote si fia de o mare influența asupra desvoltarei ulterioare a actiuniei politice si militare a gubernului austro-ungaru in orientu. Intregu cabinetulu serbescu isi au datu demissiunea, care au si fostu primita. Principele Milanu a insarcinat cu compunerea nouui cabinetu Ristici. — Intre Serbi si Arnavut au avutu locu o ciocnire seriosa, in urma careia au cadiutu morti si raniti din ambele parti. Totu semne de pacea promisa prin tractatulu dela Berolinu!

Asaltarea Serajevoului.

Comandantulu Filippovici publica urmatoreea telegrama referitor la ocuparea orasului Serajevo.

Serajevo 19 Augustu. Dupa cum s'a anuntiatu deja, Tegetthoff se indreptase cu prim'a si cu a doua brigada de munte a diviziei a 6 din Zenica pe drumulu celu reu de la Cacanj si Vizoca spre Serajevo. La Cacanj suporta Tegetthoff o lupta, despre care anuntia urmatorile:

"La 15 August, sositu abia la Cacanj, fuseiu atacatu de vr'o 500 insurgenti, cari fura imprasciati la momentu. Inca preste nöpte incepu cu trecerea preste Bosn'a la Popoviciu si lasau unu batalionu pe tiermulu dreptu pentru se imi scutesc arip'a stang'a. Avangard'a de pe tiermulu stang fu primita pe la 10 ore si 30 minute diminetia cu unu focu violentu, tocmai cändu defila pe langa Colocoticiu, totu asemenea s'a intemplatu si cu batalionulu, care inaintase pe tiermulu dreptu. Dupa o ora si jumate de lupta, timpu care fu intrebuintat pentru resfringerea inamicului, acesta se retrase pe tiermulu stang, in cätu grosulu armatei potu inainta pana la Citluk, iara avangarda occupa Hanulu Batalionulu de pe tiermulu dreptu avu de a invinge o resistinta mai mare, inainta si elu cu töte acestea pana la Busic. Avuram in aceasta lupta 8 raniti."

Pentru diu'a de 17 Augustu anuntia Tegetthoff: Pe la 5 ore amu incepantu cu colona drepta marsiulu spre Visoca si cu colona de pe tiermulu dreptu alu Bosnei totu pe la 5 ore diminetia; pe cändu colona principală o am pusu numai pe la 7 1/2 ore pe drumu. Pe la 8 ore atacaramu pe inamicu, carele ocupase o linie lunga de la Caici, de a lungulu Podvinaskei pe tiermulu dreptu alu Bosniei pana la muntele Craliunevac, in dessime bunisiora, si anume Vradnica in intarituri triple. Misicarea de atacu, care fusese calculata pe arip'a stanga a inamicului, inainta forte incetu; in fine ina dupa o lupta lunga si inversiunata contrariul fu respinsu la Visoka. Pe tiermulu dreptu inca fura respinsi inamicii din partea locotenentului-colonelul Kaltenbrunner. In momentulu, cändu se pregatea inamiculu de retragere sosi generalulu-majoru Müller cu 2 batalione si cu o baterie, pe care le trimisese comand'a corpului, ca se me sprijinësca. Ocupau indata Visoka, unde am aflat cantitat mari de arme si de munituni. Trupele care se ostenisera din caus'a terenului greu de strabatutu, le lasau in bivoace. Perderi: Cam 2 oficieri si 80 militari raniti si 4 morti.

Acesta scire imi sosi numai ieri diminetia; de aceea luandu in considerare cele petrecute si ostenela trupelor mele si ale lui nu amu potut continua drumanul spre Serajevo, cu töta dorint'a ce aveamu, ci me opriu cu colona mea la Blaruj, pe cändu Tegetthoff mai inainta pana la Han Seminovac. Pe la 2 ore facui o recunoscere cu trupele cele mai pucinu atacate, cu 2 escadrone de husari si cu 2 tunuri. In acesta recunoscere spre Serajevo aflaiu, ca insurgentii aveau o baterie de 4 pieze pe dambulu de la Bivouac, pe cändu muntele Cobila-Glava era neocupat. Tegetthoff din parte'i se urca cu töta colona pe Casarsk Brdo.

O negura desa favoriza inaintarea colonelor, care ocupara fara perde punctele, ce li se designasera. Pe la 6 si jumetate ore cadiura primele ghiulele trimise de colona lui Tegetthoff contra castelului inchis cu muri de aperare. Insurgentii plasasera mai multe tunuri in acestu castelu. Pe la 7 ore si 30 minute sosisa la Buffalic baterile grele ale colonelului Villetz si se angajara la lupta; totu in acelasiu tempu mai ataca Villetz si positiile insurgentilor la Tratinselo, care era fortificat cu tunuri si cu siantiuri. Generalu-majorulu Kaifel nu potu respinge, decatu incetu si cu mari greutati pe contrariul seu, carele se afla in possessia' a positiilor precispise si prapastiise dela Medzidjije, si apoi la muntele Trebevitii si de si primi ajutoru considerabilu dela Villetz totusi d'abia pe la 10 ore 30 minute potu ocupa si generalu-majorulu Kaifel positiile inalte dela Debelo-Brdo. Procedura artilleriei de munte a lui Kaifel facu in fine se amutiesca artileria inamicului, care se lupta din citadela cu mare succesu in contra colonelor lui Villetz si Tegetthoff.

In urma acestui succesu navalii infanteria cu grama asupra cetatii. O lupta din cele mai inversiunate, ce se poate cugeta, se nascu acum. Nu era usia, ferestra seu pôrta, din care se nu curga glontiele asupra trupelor nostre; pana si femeile luara parte la macel. Spitalulu militaru, situat mai langa pôrta de vestu a orasului plin de insurgenti bolnavi si raniti inca se amestecau la lupta, care dura pana la 1 ora 30 minute. Se desfasurau scene de unu fanatismu de necredintu si numai marinimie si disciplinei trupelor nostre are de a multumi orasului, ca nu a fostu darimatu din temelie; cateva case nu potura scapa cu töte acestea de flacari. Durere, ca perderile nostre inca nu sunt mici.

Trebue se accentuesu bravur'a si disciplin'a tuturor trupelor, care luara parte la lupta, cu deosebire inse merita landa artileria usiora si grea si töta artileria de munte; comandanii colonelor merita o deosebita lauda. De aceea voiu si face propunerii de decorari. Insurgentii se imprastia in töte partile, cu deosebire insa spre Gorazda si Rogatica.

Dupa finirea luptei si dupa ocuparea perfecta a cetatii, fu ridicatul standardul imperialu pe castelu si salutat cu immul poporului, cu 101 salve de tunuri si cu strigatelor de bucurie ale trupelor. Toti locuitorii crestini luara parte la acesta solemnitate."

Dupa "Timpulu"

Legea contra socialistilor.

Poetulu germanu Heine, dise odata, cuprinsu de amaraciune contra tiraniei statelor germani: "O casa de corectiune nationala si unu biciu comunu. Acesta ve este idealul." Sarcasticul idealu, pronuntiatu de marele poetu, se traduce astazi in faptu de principale Bismark prin legea socialista, cu care cancelariul darueste natiunea germana. Spaciu nepermis

tiendune a publica teatru acestu proiectu de lege, ilu resumam catu se poate mai precisu, spre a se vedea cum se atentéza libertatea in secolul XIX.

§. 1. Reuniunile socialu democratice, socialiste si comuniste sunt oprite. Pe o treptă cu aceste reunii sunt puse ori ce felu de asociari.

§. 2. Oprirea acesta, care se va face cunoscuta prin "diarulu oficialu" si care se va intinde asupra imperiului intregu si asupra tutulor rambilor de asociari existente sau fundande, va fi executata prin autoritatile centrale a le statelor federale.

§. 3. Banii aflati in cassa reuniunei seu alte obiecte voru fi secuistrate si asemnate pentru casele de seraci.

§. 4. Contra oprirei, representatiunile comunale se potu adresa la oficiul cancelariului pentru pressa si reunii.

§. 5. Acesta sectiune a cancelariei imperiale, compusa din 9 membrii, va resiedea la Berlinu.

§. 6. Presedintele, locuitorul acestuia, precum si celialalti membri ai oficiului imperialu voru fi alesi in tota durata acestei legi de consiliul federalu si confirmati de imperatulu.

§. 7. Töte autoritatile imperiului trebuie se inplinesca mijlocirile*), cerute de oficiulu imperialu.

§. 8. Oficiul imperialu decide in casu de a avea 5 voturi majoritate; decisiunile sunt arbitrate si definitive.

§. 9. Adunarile, despre cari s'aru crede, ca voru servi tendintelor resumate in §. 1, se interdicu, era cele in cari atari tendintie aparau la ordinea dilei, se disolva.

§. 10. Brosiuri de categori'a atributelor espuse in §. 1, suntu oprite. Candu acestea sunt periodice, oprirea se aplica pentru unu tempu mai indelungat.

§. 11. Cancelariulu poate opri in totu imperiulu respandirea de atari brosiuri, aparute in streinatate.

§. 12. Librarii seu editorii ataror brosiuri confiscate se potu adresa cu plangerile loru cancelariului.

§. 13. Se occupa cu modulu de oprire seu se- cuestrare a acelor brosiuri.

§. 14. Autoritatile de politie sunt insarcinate cu secuestrarea brosiurilor, semnalate in §. 10, avendu se le immanueze in tempu de 24 de ore autoritatilor de politie centrale.

§. 15. Adunarea de oferte, spre activarea ten- dintelor notate in §. 1, se va opri prin politie.

(Va urma.)

Corespondentie particulară ale „Observatorului“.

Alba-Iulia, 19 Augustu c. n. 1878. Déca privesci la magiaru, si te intrebi, ca prin ce farmecu acesta o mana de poporu a potut a se inaltia la aceea positiune dominatoria de adi, — déca mai de parte te uiti la niste pitice de popora cum sunt la noi sasii si croatii si le vedi totusi intr'o positiune politica pe cätu se poate de favorabila, — si de alta parte, déca cauti la acele preste trei milioane de romani din Austro-Ungaria, la cäta neinsemnatte au ajunsu, affi, ca conscientia nationala, vointia, iubirea si zelulu patrioticu, sunt far-mecete, care pe altii i-au inaltiatu, cari din pitici au facutu tari si mari, era din lips'a loru pe noi romanii neau lasatu in desconsiderare.

Si candu chiaru si niste popora cum sunt: bulgarii, bosniaci etc. chiaru si sangele ilu sciu a si-lu versá pentru caus'a loru nationala, — te dore áuma, te dore sufletul, facia ti-se inrosieste, candu vedi in töte partile pe la noi in cätrau privesti, cum desbinari din scarnave motive personale se incuba intre conationalii nostri, cum indiferentismulu celu mai crasu si indolentia cea mai condamnabila iti-face imposibila ori-ce miscare démina romanésca.

Destulu se fia, fratilor romani, cu inert'a nostra, acum in secolulu regenerarii poporalor, deca ni mai e ceva scumpu inca numele romanu, si déca mai voimu a trai ca poporu romanu.

In töte partile, josu cu vorbele si sfaturile frumose intre parenti incisii si comodu cu ciubuculu pe divanu, — si afara cu noi inaintea lumiei la fapte, la munca, cäci numai aceea mintea ni-o agereste, vointia ni-o intareste si pieptulu ni-lu otielesse, — si asia caus'a nationala o va face se triumfe.

Cu bucuria, dle redactoru, vi potu raportá dela noi, ca acesta directiune salvatore nu e parasita de romanii din Alba-Iulia.

Acum, candu terenulu politicu ni-e masteru, — s'a alesu la noi celu socialu si culturalu. Si intre imprejurile de adi, acesta e celu adeveratu.

In privint'a sprinjirei si imbratiosirii societatilor nostre nationale isi-au pronuntiatu Alba-Iulienii nostrii acesta directiune salvatore a activitatii loru, consciu fiindu densi despre aceea, ca noi romanii déca mai avemu ceva, sunt numai aceste pucine societati, care ne procura cäte-o ora de bucuria si desfatare romana, si ca déca si pe aceste le-am parasi, ar insemnă a abdice cu totul la totu ce e romanu.

Condusi de aceste convingeri, inteligintii romani din Alba-Iulia in 18 a lunei curinte tienura la scola greco-orientala o conferenti'a. Conformu conclusului adusu de adunarea generala din Abrudu a societatii pentru fondu de teatrul romanu, avendu a se tienea estu anu adunarea generala a numitei societati la noi, amintita conferintia statorii temporu adunarii pe 10 si 11 Octobre si alese unu comitetu arangiotoru, pentru compunerea si executarea programei, arangiarea unui balu etc., compusu din urmatorii dñii: presedinte advacatulu Mateiu Nicola, vicepresedinte advacatulu Rubinu Patitia, cassariu secretariulu de finantie Georgiu Popu, secretariu judele orfanalu Mihai Cirlea, membrii advacatulu Nicolau Barbu, advacatulu Ioanu Cosieriu, advacatulu Georgiu Filipu, Dr. Ioanu Popu, Nicolau Benza, Nicolau Popu, Ioanu Cirlea, Dimitrie Rada, Ioanu Mar-

gineanu, Ioanu Moldovanu, Petru Ghermanu si Nicolau Palosianu.

Adunarea acesta promite a fi una dintre cele mai frumose.

Raporturile detaiate nu voiu intardi de a vi-le tramite.

I. Alba-Iulia.

De langa Ternav'a mica 21 Augustu 1878. Anul 1848, si evenimentele politice, ce s'a desvoltatu in acelasiu, in modu frapant pentru poporul roman din marele principatu alu Transilvaniei, a lasatu urme nestere in anima fie-carui sufletu de romanu, dara mai vertosu in a acelora, ce sciu ce insémna libertatea si ecisentia nationala, pentru unu poporu, care de secoli a fostu despota de acestea.

Fericile de cei ce au potutua parte la decursulu acelor evenimente, — au fostu martori alu tienutei conducerilor poporului romanu de atunci, iau potutu primi si salut'a, — au potutu audi seu celu pucinu ceti la momentu, discursuri epocali, ca celu alu drului Simeone Barnutiu si altele.

Mie din intemplare, nu imi concesera etatea si starea, că se me potu entusiasma atunci la momentu, de marimea acelor evenimente; noroculu in se nu imi cadiu pentru totu-deauna, pentru ca ceea ce imi de-trasera impregiurabile atuncea, imi oferu acuma, candu că si in alte locuri din Europa, se petrecu si in Transilvania érasiu lucruri de mare insemnatate politica. Deosebirea e numai aceea, că pre candu la 1848, pre conducedori poporului romanu ni ii dedera mai alesu muntii apuseni, Silvania si Campia, éra marginimea se arata sgurta in privint'a acestea, acuma se pare ca s'a schimbatu.

Opidulu Seliste occupa locul celu dintaiu in privint'a acestea, — elu in conferint'a premergatoria a inteligintiei din locu si giuru, dela 5 Augustu 1878, prin rostulu genialului seu barbatu de statu Ioane Maximu, pledându pentru activitate, ne au aratat lucruri, despre care noi cei de pre aicea, nu aveam nice idea, ca adeca: „Alegatorii cutarei conferintia, concludu numai pentru sine, si nu si pentru altii; — asia a facutu si conferintia alegatorilor dela Sibiu, ei au decisu passivitate numai pentru sine, nu in se si pentru altii, cari nu au luat parte la conferintia; — ca déca voim se facem ceva, lucrul nu se face asia, cum la facutu conferintiele dela Alba-Iulia, Mercurea si Sibiu, ci se facem unu meetingu de 40,000 alegatori, ca la 1848, si numai atunci vomu potea dice ca a vorbitu natiunea“ — din care resulta, cumca conclusele, aduse in adunare si conferintele romanilor din marele Principatu alu Transilvaniei dela anului 1848 pana acuma, nu au nice una valoare pentru natiunea romana. — Acesta descopiere noua, cum si sublima idea a unui meetingu de 40,000 alegatori, ca la 1848, sunt miste lucruri care imi storciu celu mai profund respectu pentru dlu propunetoru, de si n'amu fericirea a ilu cunoste in persona.

M'asiu simti in se deoblegatu si mai tare, déca dlu Maximu cu marele seu talentu politicu, ne ar indigeta totu-odata si mediuloclele pentru adjungerea la potentia de a conchiena si tienea meetingulu de 40,000 alegatori asia ca se nu lipsesc nice macaru unu singuru alegatoriu din 40,000, pentru ca se poate aduce concluse valide pentru natiune.

Unu preotu.

Bai'a-de-Crisiu, in Augustu 1878. (Epilog la decretarea passivitatii absolute, din conferint'a electorale din Bai'a-de-Crisiu, si alegerea din acestu cercu, indeplinita in 6 Augustu 1878.) Domnule Redactore! Cá se cunosceti dvôstra, si publiculu cetitoru, efectul declararei votului de passivitate si executarea lui la noi, socotim că in interesulu natiunalu si patriotic bine preceputu, se ve informam si despre cele petrecute; si facêndu acesta, ve asiguram, că fara cea mai mica alterare a adeverului, vomu espune faptele indeplinite asia precum au urmatu.

Publiculu mare pre cätu este, din acestu cercu electorale alu Bai'a-de-Crisiu (despre cerculu Iosasilor, unde apartiene si Hahuagiu, cu alta ocazie), abia apucase a se informa despre rezultatulu conferintiei electorale dela 28 Iuliu a. c., si indata a inceputu a fi mai pucinu ingrijata despre cele ce are se faca si se omite; era adversarii nostri in cestientea electorale, toti ungurii si toti cari se tienu de ori-care nationalitate neromana, intre cari altintrele ocupă primul locu functionarii administrativi, de si originea loru este numai romana, se parea că se simtu mai usiorati, credintu că déca romanii nu voru pune candidatu si se voru abtineala dela urna, ei voru reusi multu mai usioru cu unu candidatul minist. Noi eram si calmi si mândrii de triumful obtinutu, aretandu si cu acesta ocazie aderinti'a nostra către principiile sustinute de lumin'a inteligenției romane, si a barbatilor sei cei mai distinși, din acesta angusta patria, prefacuta pentru noi dela unu tempu incóce in mama vitrega si calcatore de drepturile, ce ea ni le-a recunoscutu si care chiaru dela natura sunt ale nostre.

Se facea si inainte de conferint'a electorale agitatiuni pentru candidatii, sustinuti de guvern, si că atari mai la inceputu se amintise numele Domnului Dr. Lazaru Petcu, advacatulu in Deva. Unii sustinēu că ar fi profesandu unu programu national; alti că ar fi angageatul pentru partidulu gubernamentalu seu asia poreclitu liberale. Acesta fâima abia respondit, se vede ca gubernulu din Bud'a-Pesta nu tienuse cont de voint'a siovătoria a micilor domni din Dev'a, cari in recompenza pentru indeman'a ce-o primise la restaurarea comitatului, — i attiasera sperantile la banc'a de deputatu, a tramsu dreptu candidatu alu seu, pe unu Henrich Elischer (acuma ilu chiama Eles) — si care adusese la Dev'a unu certificatu, că domnii cei mici se-lu dea lui Dr. Petcu . . . Asia intregulu aparatu administrativu si judecatorescu a datu navală peste alegători, indemnandu cu töte fortile spirituali,

moral si de spiritu sustinerea acestui candidat gubernialu.

Mai apoi s'a ivitu si unu altu candidat despre care se dicea că ese cu programu opositiunale. Numele lui era Sigmund Brode; acesta inse venise numai spre a sondá terenul, déca ar potea avea sperantie se obtina mai prioritate opositionale. Unul că si altulu dintre acesti candidati comandau multu la passivitatea nostra, credea, că de voru participa mai pucini la alegeri, voru reusi mai usioru. Anume candidatulu opositionale spera in spriginiu morale alu declararei de passivitate, socotindu că dintre alegétorii, cari se voru infacisi'a, cei declarati passivi voru inriuri asupra loru că se dea votul loru candidatului opositionale. Premitemu la acestu locu, că acea sperantie s'a arestatu vana si candidatulu opositionale s'a retrasu, fără a'si mai cerca noroculu.

Au remasu dar oficialii singuri domni ai situatiunei cu candidatulu loru gubernamentale. Cu tóte acestea, lucru straniu, se vediu atátu zelu de cortesia, atáta alergatura, atátea ospetie oficiali in favorulu acestui singuru candidat, precum nu se mai vediuse pe aici, nici-oata!

Se nu uitam, că legea opresce ori-ce ademenire si ospetare à conto voturilor, si ori-ce pressiune si provocare insocita de promisiuni ori intimidari, sub aspra pedépsa. Cu tóte acestea, organele oficiali, au impus notarilor comunali sub pedépsa destituiriei, că se aduca la urna pe toti alegétorii, firesce romani, spre a paralisa declararea votului de passivitate; éra antistiloru comunali li s'a spusu că voru fi supusi la amende de cát 5 fl. fia-care, déca voru lipsi alegétorii dela urna. La oficulu pretoriale din Bradu si Vatia-de-josu, s'a facut prandiuri anume, unde au fostu chiamati si dusi fruntasii preotii, si primarii din comunele rurale, unde ospetie au degenerat pàna la orgii, si strigatele ragusite in sanetatea candidatului unicu, au ajunsu pàna la sunete nearticatele, neintielese.

Inteligentia romana si mass'a poporului alegétoriu trecea la aceste opintiri oficiali cu seriositate si despreciu, si n'a fostu alterata de nici una tentativa ce s'au incercat, éra acei pucini amagiti, carii potu fi numerati pe degete, de rusne ocoléu ori-ce ocasiune de a da facia cu intelligentia si cu partea sanetosa a multimei alegétorilor romani. — Cârcimile din Bradu si juru, Baia-de-Crisiu si juru, Vatia-de-josu si juru, erau la dispositiunea gratuita a fia-carui alegétoriu. Aprópe 10 dile au consumat chiamati si nechiamati rachiu, spirtu, vinu si de a le mancarei, pretiu de mai multe sute florini. — Am auditu spre multa nostra satisfactie pe unu romanu inteligente, dara pàna aci mare amicu alu activitatiei, marturisindu curatu, că in facia acestor mediulóce de coruptiune, a desperat si densulu de a mai reusí cu candidatulu romanu, din causa mai vertosu, că demnitatea nostra de ómeni si de romani ne inspira urgia si nu sufere că se ne degradam nici-oata la acesta cumparare de suflete.

Este secretu publicu pe la noi, că acestui cercu electoralu — i s'a datu spre consumare si cumperare de suflete 4000 fl. pentru-cá se scòtia candidatulu gubernamentalu, si pentru ca se paralizeze passivitatea declarata, aducéndu la urna multe voturi romanesti; dar' resultatulu scosu la cale a fostu insocita de o amara desceptiune!

Insusi presiedintele tribunalului din Déva, marele filoromanu Solyom-Fekete, a facutu in 10 dile doue excursiuni pe aici, că cunoscetoriu de aceste locuri si de ómeni.

Cu aceste perspective ne-amu pomenitu spre diu'a de 6 Augustu, diu'a alegeri de deputatu — si aceea ce amu asteptat, ni s'a si intemplat! In alte ocazioni de asemenei alegeri, dejá desu de diminétia, undulau tóte stradele de sutele alegatorii ridetori, multiumiti si entusiasmati pentru candidatulu nationalu. Astadi... priveliste imposanta! Afara de 5—6 persone oficiale si biroului electorale, abia ici-colea, căte una facia sarbeda ce a venit se-si rescumpere beutur'a prin votulu seu vendutu séu fortiatu oficialu. — Din aprópe 1500 alegatori, intre care celu multu 30—40 neromani (garantau exactitatea), nici unu singuru intiligentu nu s'au apropiat de urna, ér' dintre alegatorii din comune, din peste 60 de comune, au potutu fi adusi prin primarii comunali, dreptu alegétori dousi spredice e individi votanti. Asia la declararea alegerii pe la óra 10 diminétia au fostu de facia si au participat afara de biroului intregu cam 8 membrii, éra oficialii administrativi si judecatoresti cam 4—5 si unu numeru cam de 10 alegétori neromani in fine si douispredice romani, in totalu cam in numeru de 35 individi! Éta deci efectulu si

resultatulu votului nostru de passivitate! din 1500 votanti, cu 30—40 neromani, s'a facutu alegere prin 35 voturi! Unde se pote vedea o deridere mai completa a unei alegeri de deputatu, si acésta ecsceritata cu tóta forti'a coruptiunei, cu tóta influenti'a oficiale, si cu tóte amagirile si amenintiarile. Asia dara alegerea s'a proclamat in unanimitate, éra alesu este candidatulu gubernamentalu Henricu Eles.

Trebue se ve amintescu, ca dela alegétori esu o idea, că in satira, că se nu se lase a se trece alegerea cu unu singuru candidat, si idea esita, s'a si realizatu, propunenduse si unu alu douleau candidat, in persóna ministrului presiedinte Coloman Tisza. Asia doui candidati fiindu, biroului in nesciint'a legei, necerendu-se votare din partea nici unui candidat, declara ca pe candidatulu Tisza nu'l sustinu nici 10 votanti si asia candidatur'a lui cade, prin urmare proclamat pe Eles ca deputatu, cu tóte ca nici pentru acesta nu se ceruse, nici nu se facuse votare! Asia ministrulu Tisza, in acestu cercu electoral este declarat de cadiutu, si are se multiamésca biroului si lacunei din lege care este opera sa.

Dupa alegere, presiedintele biroului electoral a declarat in publicu, că a scrisu vice-comitelui si chiaru comitelui supremu, ca oficiele loru administrative subalterne sunt ticalóse ca-ci tóte fortiarile loru pentru paralisarea passivitathei declarate de romani, n'a potutu fi capabili se intrunésca unu numeru óre care mai respectabile de alegétori romani, prin urmare că cu o administratiune că acésta e de desperatu, că-ci de si dispune de tóta poterea, totusi si acésta se aréta de nesuficienta si absurdă, in facia vointie si declaratiunilor de passivitate a romanilor, cari nu dispunu de nici-unu mediulocu esecutivu prin fortia.

Da! romanii de aici au fortia vointie si caracte-rului neintintatu, in afacerile nationali-patriotice, si nu voru permite că se se faca pressiune in manifestarea sentimentelor loru de romanii si buni patrioti!

Potu invetia domnii de la potere, ca fortarea convictionilor la noi n'are trecere, si potu invetia, ca pentru votulu passivitathei ce l'am declarat, cunoscemu ca afacerile tierii au apucatul pe unu povernisul ce este ruinatorul tierii, si la care noi nu voim se contribuimus, remanendu odiulu relatoru ivite in tiéra in a loru grea respundere, si blastemulu posteritathei apropiate asupra loru va apesa fara asemenea mai multu, fiind-că au fostu reflectati prin passivitatea nostra la reulu celu producua, si pre care l'aru fi potutu evita! Fia că domitorii se se desepte macarú dupa óra a unu-spredicea!

Tacitu.

P. S. Dintro alta mana amica ni vine scirea, ca cát-va alegatori romani intrebandu de plata ce li s'a promisu pentru a veni la alegere, D. George Bardosi magistrul postale din Baitia mirandu-se că nu isi-au capetatu diurnele loru, li-a datu in presentia mai multor, la fiacare cát 1 fr. v. a. dela sine. — Se presupune că asemenei distribuirii cumperatore de voturi au fostu generale. — Apoi aceste abusuri flagrante, nu le urmaresti niminea, fiindu in favorulu guvernamentalilor!

Idem.

Sciri diverse.

— (Diu'a onomastica) a Escelentiei Sale Présentitului Archiepiscopu si Metropolitu Mironu Romanulu s'a serbatu in 17/29 l. c. cu serviciu ddieescu si cu liturghie in capel'a greco-orientala din cetate.

— Convocare. In intiesulu §. 9 pt. b. alu statutelor Reuniunei invetiatorilor romani gr. or. din tiéra Barsei, se va tineea adunarea generala estraordinara a acestiei Reuniuni in 18 si 19 Augustu st. v. a. c. la Brasovu. — La acésta adunare se invita cu tóta onórea toti membrii Reuniunei.

Program'a siedintelor adunarei generale estraordinare a Reuniunei invetiatorilor romani gr. or. din tiéra Barsei, ce se va tineea in 18 si 19 Augustu st. v. a. c. la Brasovu :

Siedint'a I in 18 Augustu. 1. Dupa terminarea serviciului dumnedieescu se va deschide siedint'a la 9 óre a. m. 2. Cetirea chartiei din 3 Augustu a. c. Nr. 1979 a Maritului Consistoriu archid. gr. or. din Sibiu, prin carea se dispensa invetiatorii tractele protopresbiteriale I si II ale Brasovului si alu Branului dela tienerea cursurilor suplementare. 3. Raportulu comitetului prov. despre activitatea sa de pàna acum. 4. Conscrierea membrilor Reuniunei. 5. Cetirea chartiei

Nr. 1816/1878 a Maritului Consistoriu, prin carea se apróba proiectulu de statute ale Reuniunei, dupa care se urma desbaterea si votarea statutelor in modu definitivu.

Siedint'a II in 19 Augustu. 1. Alegerea oficialilor Reuniunei. 2. Defigerea taxelor membrilor Reuniunei. 3. Statorirea obiectului de investimentu de luat inainte ca materialu alu prelegerilor practice ale adunarei generale ordinare din feriele Pasciloru a. 1879. 4. Consultari asupra manualelor de investimentu.

Brasovu, 8 Augustu, 1878.

G. C. Bellissimus, pres. prov.

N. Oancea, not. prov.

✓ La scola normala din Monor u inscrierile se incepent pentru anul scolasticu 1878/9 in 2 Septembre st. n.

— Bibliografia. — A esitu din tipariu dilele acestei „Amicul poporului“ calindaru pe anul 1879 de Visarionu Romanu. Pretiul unui exemplar e 50 cruceri. Se pote procurá deadreptulu dela editorulu V. Romanu in Sibiu cum si prin tóte librariile si vedorii sciuti. Librarilor si altoru vedorii li se acordá provisioane insemnata, in care privintia Domnii respectivi se binevoiesca a se pune in intielegere cu editorulu mai susu numitul.

Anul XIX este de urmatoriul cuprinsu : Partea I. Cele 12 luni cu tóte ale calindariului. — Calindarul istoric este inmultit ocupandu fia-care luna o pagina intréga. — Calindarul agronomicu i s'a datu o impartire noua si elu se estinde pe 14 pagine continendu aprópe de patru ori atáta materialu că mai inainte. — Genealogia tuturor caselor domitorie. — Mersulu cailor ferate. — Calindar postalu.

— Serviciul telegrafic. — Tabel'a comparativa despre unitatile de moneta ale diferitelor state. — Tergurile.

— Scar'a tacselor de timbru. Partea II. Amori si resbunare, novela istorica de I. Al. Lapedatu. — Carolu I. si Elisabeta Dómu'a cu portretele ambilor.

Statua lui Mihai Vitzézulu in Bucuresci, cu ilustratiune.

— Vasile Alecsandri, cu portretu. — Statele din Orientu in urm'a tractatului de Berolinu. — Mam'a catra flic'a sa inajunulu cununie. — Agronomia: Mediulóce contra defectelor unei pifnitie. — Insusirile lapelui bunu.

— Greutatea diferitelor plante agricole cultivate. — Folosirea petroleului la gradinarit. — Cartofii de tómna.

— Medicul de casa: Epilepsi'a, Apopleksi'a.

— Poesii. Notitie economice. — Varietati. Sentintie.

— Glume ilustrate (cu 7 gravuri). — Enigme logografice si metagrame. Anunciuri.

— (Atentatorele Nobiling) s'a incercat pentru a doua óra a se sinucide in prisone, tindusi vinele dela mana prin o parechie de fórfeci. Dara nu i au succesu, pentru ca au fostu surprinsu in flagrantii si i s'a datu la momentu ajutoriu.

— (Cravata acestu articolu) de moda nici decum neinsemnatu pentru completarea toaletei unui barbatu a fostu introdusa pentru prima óra in Francia la anul 1660.

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

25 Augustu.

Obligationi rurali din 1864 cu 10%	1. 103.— b.
Imprumutul Oppenheim din 1866 cu 8%	102.— "
Obligatione de imprumut domiale din 1871 cu 8%	98.1/4 "
Creditul fonciarui (ipot.) rural cu 7%	90.2/4 "
Creditul fonciarui urban (al capitalei) cu 7%	82.3/4 "
Imprumutul municipal nou (al capit.) din 1875 cu 8%	94.50 "
Fondul de pensiuni (per 300 l. a.) cu 10%	165.— "
Actiunile calilor fer. rom. din 1868 cu 5%	32.— "
Actiunile calilor fer., prioritati din 1868 cu 6%	83.75 "
Dacia, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	230.— "
Romania, Compania de ascur. (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	85.— "

Escriere de Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetitoriu in clas'a I la scol'a poporale gr. cath. din comun'a Maieru se scrie concursu pàna in 15 Septembre a. c. st. n., pre langa salariu anuale de 120 fl. v. a., platindi in rate lunare anticipative din fondulu scolaru comunale; deci doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si trame suplicele loru instruite cu documentele necesare pàna la terminulu mai susu la Senatulu scolasticu gr. cath. din Maieru, post'a ultima Naszod-Rodn'a.

Basilu Groze presiedintele senat. scolasticu.

Leoni Horga, notariu ad hoc.

(37) 2—3

Domnul meu!

(21) 17

Dupa ce prin intrebuintarea a loptului d-tale am scapat cu totul de tusea mea si de rugăsiel'a imprunuta cu aceea, de care suferisem septembri si totu odatu in urmarea binefacutelor resultante ale acestui allopu minunata de plante mi-am recastigat si vocea de mai nainte, me sentin forte oblegat a' Ti multiam din tóta anima pentru acésta inventiune salutară, cum si a recomanda acésta medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti cati suferi de piept si mai veritosu cantarterilor. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857.

Ioan Bauer. docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fiecare sticla. Pretiul unei sticli 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu in Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai asta in Sabiui: Friedrich Thalmayer, comerciant.

Aradu: F. Tones & Comp.

Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu.

Alba-Julia, Julie Fröhlich, apotecariu.

Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu.

Brasovu: Fér. Jekelius, apotecariu.

Sighisior'a: J. B. Tentsch, comerciant.

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura se curéza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a I. Wilhelm

pregatit dupa prescrierea medicului, si se capeta de la Franz Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen. Sucul acestu a sa dovedit de bunu pentru dorerile de grumazu si pieptu, grippa, ragusie, tusa si trógna. Multi cumparatori marturisescu, ca unuia sucului acestui-a au a-si multumit somnul placutu.

Excellent este sucul acestu, că preservativa pe tempu negurosu si aspru.

In urm'a gustului forte placutu copiilor este folositoru, celui-cu suferi de plumanu inse, o trebuinta; cantarterelor si oratorilor cont'ra vocii inchise sau ragusite, unu midilociu necesarin.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovedea despre efectulu extraordinar alu acestui suc este, ca cons. de curte de d. prof. Oppolzer, rectorul magn. la universitatea c. r. din Viena, ilu folosește cu celu mai bunu successu in spitalu, precum si la persone private.

<p